

Konkláve po Benediktovi nemá jasného favorita

Nový pápež bude konzervatívec. Otázne je, či bude chcieť vo Vatikáne upratať, alebo len zamiesť.

Popiera všetky zažité stereotypy, ktoré si pod voľbami predstavujeme. Nik sa nefotí s deťmi na billboardy, nevedie rozsiahle kampane, nesľubuje švajčiarske dôchodky. No predsa to je jedna z najstarších, najtradičnejších a najtajomnejších volieb západného sveta. Jej výsledkom bude hlava katolíckej cirkvi. Kardináli volitelia budú od zajtra hľadať nástupcu dnes už emeritného pápeža Benedikta XVI. A zrejme ho budú hľadať dlhšie než dva dni, čo bol posledný prípad.

Všetci konzervatívni

Počas minulých pápežských volieb to mohla byť voľba medzi progresívnejšími a konzervatívnejšími kandidátmi. To však teraz neplatí. Šesťdesiatšesť zo súčasných voliteľov vybral za kardinálov Benedikt, takmer päťdesiat rovnako konzervatívny Ján Pavol II. Cirkevní analytici tak tvrdia, že aj budúci pápež bude rovnaký. Medzi kardinálmi sa má skôr diskutovať, či by nový pápež mal byť skôr pastorom, alebo manažérom. A či má chrániť Rímsku kúriu, alebo ju skôr zreformovať a poriadne vyšetriť vatikánske škandály. Či sa

má zamerať na svetské a sociálne problémy, alebo tvrdo vystupovať v otázkach potratov a manželstiev.

Kompromisný pápež?

Guardian špekuluje, že budú proti sebe stáť provatikánski volitelia späť s kúriou a tí, ktorí nepatria do najužších vatikánskych kruhov - majú byť medzi nimi najmä Nemci a Američania. Paradoxne, „Rimania“ majú za favorita brazílskeho kardinála Odila Scherera (na snímke SITA/AP vpravo), mimorímski zase Taliana Angela Scolu (vľavo). Výsledkom môže byť dlhšia voľba. A napokon sa pápežom môže stať kompromisný kandidát. Ľudia by si podľa internetového hlasovania želali Afričana Petra Turksona alebo Kanadana Marca Ouelleta.

Tomáš Prokopčák, SME 11/03/2013

Boj o pápeža

Scola a Scherer

- Angelo Scola: milánsky arcibiskup, mal blízko k predchádzajúcim pápežom. Favorit medzi Talianmi, má však 71 rokov.

- Odilo Scherer: arcibiskup v Sao Paule, najväčšej diecéze na svete a zástanca nových spôsobov šírenia viery. Favorit medzi Latinoameričanmi.

Porušil závet?

Emeritný arcibiskup Sokol:

Ján Sokol odporným spôsobom použil peniaze z Ameriky. Takto opisuje denník Új Szó spôsob, akým emeritný arcibiskup naložil s peniazmi, ktoré mu odkázali manželia Garbovci.

Ako je známe, Sokol použil peniaze po slovensko-amerických dobrodincoch na výstavbu domova dôchodcov v Jacovciach. To však údajne nezodpovedá kritériám, ktoré vyplývajú zo závetu. Tretina z dedičstva mala ísť do Newyorskej arcidiecézy, o zvyšku mala rozhodnúť Bratislavskotrnavská arcidiecéza. S otázkou, koľko peňazí vlastne prišlo z USA a ako sa s nimi naložilo, sa Bezák obrátil na Vatikán, tam mu povedali, aby sa opýtal Sokola. „Od neho som vysvetlenie nedostal, hovoril len to, čo chcel. Nebol som to ja, kto ho mal prinútiť k zodpovednosti, to je vec svätosti, ale tam sa tým nechceli zaoberať. Možno len preto, lebo ich zaujímali len peniaze, a nie pôvod. Podľa mňa v tom mali veľmi jasno,“ povedal Bezák minulé leto. Z doteraz známych informácií vyplýva, že Ján Sokol v roku 2009 dal šek Róbertovi Bezákovi (ako sekretárovi arcidiecézy) v hodnote 290 584 dolárov, v roku 2010 dal 1 203 306 dolárov. Potom už do Trnavy neprišli žiadne sumy.

(kass, r), Plus jeden deň 11/03/2013

Tri hlavné úlohy pre nového pápeža

1. Zastaviť úbytok veriacich

Kým v Afrike, Južnej Amerike či Ázii počet kresťanov prudko narastá, v Európe je to presne naopak. Posledné škandály sa postarali o hromadný odchod kresťanov. Nový pápež preto bude musieť vrátiť dôveru k cirkvi. Ak by pritom vyhral africký kardinál, mohlo by to ešte viac upevniť postavenie cirkvi mimo Európy. Dôležité by to bolo najmä pre Afriku či Áziu, kde kresťanstvo súperí s ďalšími náboženstvami, najmä islamom. Otázkou však je, čo by pápež inej farby pleti než bielej urobil s klesajúcou podporou cirkvi predovšetkým v Európe.

2. Vyjasniť financovanie

Benedikt XVI. odstúpil aj kvôli nejasným pomerom vo Vatikánskej banke a financovaniu cirkvi. Objavili sa podozrenia, že v banke najmenšieho štátu sveta sa perú špinavé peniaze pochádzajúce od mexickej narkomafie či ďalších organizovaných skupín. Kvôli takýmto podozreniam dokonca talianske úrady zakázali používať vo Vatikáne platobné karty. Zákaz platí už niekoľko týždňov. Sprehľadniť fungovanie banky sľubuje po víťazstve najmä brazílsky kardinál Odile Pedro Scherer.

3. Zmodernizovať cirkev

Katolíckej cirkvi mnohí vyčítajú aj to, že je to príliš skostnatená inštitúcia s minimom moderných prvkov. Náznaky zmeny priniesol Benedikt XVI., ktorý napríklad spustil komunikáciu s veriacimi na sociálnych sieťach. Tiež začal častejšie používať tablety. Nový pápež bude musieť viac otvoriť cirkev novej dobe, rozšíriť používanie internetu a spopularizovať vieru predovšetkým medzi mladými ľuďmi. Očakávajú sa však aj zmeny v riadiacich funkciách, aby Vatikán mohol pružnejšie reagovať na vývoj.

np, HN 12/03/2013

12 favoritov voľby

Je medzi nimi budúci pápež?
 Angelo Scola (71)
 - milánsky arcibiskup
 - volajú ho korunným princom katolicizmu
 + je ako Ratzinger, ale s osobnejším prístupom, zlepšuje vzťahy s moslimami
 - je pokračovaním doterajšieho smerovania, hoci treba zmenu
 Odilo Scherer (63)
 - arcibiskup v Sao Paule
 - má nemecko-brazílske korene
 - vedie najväčšiu diecézu v najväčšej katolíckej krajine
 + premostuje starú a novú cirkev, má skúsenosti s chodom Vatikánu
 - nemá dostatočnú charizmu a vodcovské schopnosti
 Tarcisio Bertone (78)
 - je kardinálom komorníkom
 - bol arcibiskupom vo Verdelli a v Janove
 - od roku 2006 bol štátnym sekretárom Vatikánu
 + ovláda 5 jazykov aktívne a 5 pasívne, je zbehlým politikom
 - má vyšší vek, v pozadí Vatikánu je príliš dlho
 Peter Turkson (64)
 - arcibiskup v Cape Coaste
 - je vôbec prvým ghanským kardinálom
 + africký favorit, je teologicky umiernený, skromný, má aj dost skúseností
 - možno až príliš liberálny, otvorene špekuloval o možnosti, že bude pápežom a to sa nerobí
 Marc Ouellet (68)
 - quebecký arcibiskup
 - predsedá kongregácii biskupov, ktorá dozerá na výber nových biskupov
 + intelektuál, hovorí 6 jazykmi, má aj podporu Latinskej Ameriky
 - nemá charizmu a post pápeža raz opísal ako „nočnú moru“
 Christoph Schoenborn (68)
 - je viedenský arcibiskup
 - narodil sa v česko-nemeckej šľachtickej rodine, je priateľom Benedikta XVI.
 + ovláda jazyky, je tvrdý proti sexuálnym deliktom kňazov
 - je rozhádaný s vplyvným kardinálom Sodanom
 Gianfranco Ravasi (70)
 - je predsedom pápežskej rady pre kultúru

- pomocou médií popularizoval štúdium Biblie
 + je v Taliansku populárny, vyzná sa vo vatikánskej politike
 - bol by pokračovateľom smerovania Benedikta XVI.
 Luis Tagle (55)
 - manilský arcibiskup
 - je populárny aj vďaka vystupovaniu v médiách, má blízko k obyčajným ľuďom
 + ázijský favorit, výrečný a charizmatik
 - pokladajú ho za príliš mladého a neskúseného
 Angelo Bagnasco (70)
 - je janovským arcibiskupom
 - v rokoch 2003 – 2006 bol vojenským arcibiskupom
 + pôsobí vo viacerých kongregáciách vo Vatikáne, dokáže si poradiť aj s nečakanými úlohami
 - je možno až príliš konzervatívny
 Péter Erdő (61)
 - arcibiskup Ostrihomsko-budapeštianskej arcidiecézy
 - po 500 rokoch je prvým maďarským kardinálom, ktorý má šancu
 + vyhyba sa konfliktom, vie presviedčať, k jeho názorom sa prikláňajú aj nekatolíci
 - podľa niektorých je príliš liberálny
 Timothy Dolan (63)
 - newyorský arcibiskup
 - magazín Time ho vlni zaradil medzi 100 najvplyvnejších ľudí
 + konzervatívny, ale zároveň charizmatik, má dobré manažérske schopnosti
 - nikdy nemal post vo Vatikáne, nehovorí po taliansky
 Leonardo Sandri (63)
 - predseda kongregácie pre východné cirkvi
 - má argentínsko-talianske korene, bol pápežovým veľvyslancom, učil vatikánskych diplomatov
 + silné postavenie vo Vatikáne
 - nemá dost' pastorálnych skúseností

Koho tipujú stávkari?

Meno nového pápeža bolo možné v stávkových kanceláriách tipovať už krátko po tom, čo Benedikt XVI. oznámil svoju rezignáciu. Postupne sa vyprofilovali najväčší favoriti. V britskej spoločnosti William Hill je prvý v rebríčku Angelo Scola s kurzom 9:4, nasleduje Peter Turkson (7:2) a Ta-

Rakúsky pápež

Tešili by sa z toho v malej českej dedinke Vlastislav u Lovosic, kde sa narodil a aj po rokoch ju navštevuje. Oslavovali by v rakúskej obci Schruns, kde vyrástol. Stále tam žije jeho mama a on sám si tam občas chodí zahrať kartovú hru jass. Uznalivo by kývali hlavou experti, ktorí ho označili za super kandidáta, reformátora, schopného krízového manažera a pragmatika pri rokovaniach s kritikmi cirkvi. A možno by mal zo svojho nástupcu radosť aj Benedikt XVI. Viedenský arcibiskup a kardinál Christoph Schönborn je jeho žiakom, ktorého počas štúdia volali čarodějníkov učeň. Susedné Rakúsko má počas konkláve kandidáta, ktorého talianske médiá v posledných dňoch pasovali na kandidáta prvej päťky. Je mladý (67) a vie sa žiť do pocitov druhých. Schönborn vie, ako sa cítia utečenci, lebo ním sám bol, keď jeho rodina po vojne ušla do Rakúska po prijatí Benešových dekrétov. Vie, ako sa žije v rozvedených rodinách, lebo sám z takej pochádza. Vie, ako rozmýšľajú umelci, lebo má brata herca. Rakúšania si stále pamätajú jeho slávnú omšu v Dóme svätého Štefana s názvom Som zlostný, Bože. Prvý raz tam v roku 2010 mohli prehovorit' obeť sexuálneho zneužívania. Doma patrí viedenský arcibiskup do desiatky najinšpiratívnejších Rakúšanov. Vo Vatikáne má však aj nepriateľov. Preto, že je reformátor i preto, že kedysi obvinil Angela Sodana, že osobne bránil vyšetreniu sexuálnych obvinení. A je málo pravdepodobné, že by po nemeckom pápežovi zvolili rakúskeho. Hoci Schönborn hovorí okrem nemčiny po anglicky, francúzsky, taliansky a španielsky. A pozdravy od mamy v českej dedinke odkazuje po česky.

Miriam Zsilleová, SME 12/03/2013

rcisio Bertone (4:1). Rovnaké mená dominujú aj v ponuke konkurenčnej kancelárie Paddy Power – Angelo Scola (2:1), Peter Turkson (4:1) a Tarcisio Bertone (5:1). V oboch kanceláriách je štvrtým v poradí Odilo Scherer, ostatní už majú kurz vyšší ako 10:1. Tipovať sa dá aj na dĺžku konkláve, krajinu, z ktorej pápež bude (vedie Taliansko), či jeho nové meno (vedie Peter).

Plus jeden deň 11/03/2013

Pápeža rýchlo nezvolia

Svet sa nedozvie meno nového pontifika expresne, ako sa to stalo po smrti Jána Pavla II. Myslí si to odborník na dianie vo Vatikáne a za pravdu mu dáva kardinál. Nástupcu Benedikta XVI. na čele katolíckej cirkvi bude voliť konkláve, ktoré sa začne zajtra. Keď sa stal v roku 2005 pápežom, voľba trvala približne 24 hodín. Teraz to takmer určite také rýchle nebude. „Problémom tohto konkláve je, že na jeho začiatku nie je výrazný favorit, akým bol Joseph Ratzinger pri voľbe pápeža po úmrtí Jána Pavla II.“,“ poznamenal znalec vatikánskych pomerov John Alien. Dlhšie trvanie hlasovania predpokladá juhoafrický kardinál Wilfrid Fox Napier: „Nazdávam sa, že výber kandidátov bude oveľa dlhší ako v roku 2005.“ Médiá špekulujú o viacerých favoritoch. Talianska agentúra ANSA napísala, že je ich prinajmenšom šesť. Začiatok konkláve však môže situáciu zmeniť a k skloňovaným nádejným menám by mohli pridať ďalšie, upozornil Alien. „Ak nikto z vážnych favoritov nezíska v prvých hlasovaniach viac ako dvadsať hlasov, kardináli budú vyberať aj z kandidátov, ktorí nie sú považovaní za favoritov,“ objasnil. Všeobecne však prevláda názor, že konkláve sa nestane hlasovacím maratónom. Kardináli s volebným právom si nepochybne uvedomujú, že katolícki veriaci chcú spoznať pápeža ešte pred veľkonočnými sviatkami. Hovorí sa, že pre cirkev by bolo vhodné, keby sa nový pápež mohol pripravovať na celebrowanie omše na Kvetnú nedeľu. Tá pripomína slávnostný príchod Ježiša do Jeruzalema, pričom v tomto roku pripadá pred Veľkou nocou na 24. marca. Požiadavky na vhodného nového pápeža sú širšie, usudzujú tí, čo poznajú situáciu vo Vatikáne. Mal by to byť človek, ktorý dokáže obnoviť dôveru cirkvi po sexuálnych škandáloch kňazov, bojovať proti intrigám medzi vysokopostavenými duchovnými, ale najmä zastaviť úbytok veriacich v Európe. Dôležité je tiež vedieť komunikovať v modernej dobe. „Potrebujeme niekoho, kto vie šíriť evanjelium

spôsobom, ktorý je zrozumiteľný a zaujímavý pre ľudí v 21. storočí,“ zdôraznil jezuita Thomas Reese. Ozývajú sa aj hlasy, aby nový pápež pochádzal z Latinskej Ameriky, Afriky alebo Ázie. Dôvodom má byť to, že lepšie upriami pozornosť na potrebu bojovať proti chudobe v týchto častiach sveta. V tejto súvislosti sa spomínajú kardináli Peter Turkson z Ghany a Odilo Pedro Scherer z Brazílie. Na opačnej strane istotne existuje snaha vrátiť svätopeterský stolec niekomu z Talianov, čo bola stáročia trvajúca tradícia. Spomedzi nich sa ako o favoritovi hovorí o Angelovi Scolovi. V posledných dňoch sa špekuluje aj o kardinálovi spoza slovenských hraníc. Je to Péter Erdő z Maďarska, ktorý by bol pomerne mladým pápežom, keďže má 60 rokov. Hovorí sa o ňom ako o hlavnom kompromisnom riešení v prípade, že európska väčšina kardinálov v konkláve nedokáže presadiť niekoho z Talianov a mala by pochybnosti o pápežovi z neeurópskeho sveta diela.

Konkláve (zbor kardinálov voliteľov)

- Zide sa v Sixtínskej kaplnke zajtra popoludní. Skladá sa zo 155 kardinálov s hlasovacím právom. Sú to tí, ktorí majú menej ako osemdesiat rokov.

- Prvý pokus zvoliť pápeža sa uskutoční o 16.45. (V utorok sa bude konať iba jedno kolo voľby.) Počas nasledujúcich dní sa hlasuje štyrikrát - dva razy dopoludnia a dva razy popoludní.

- Na zvolenie nového pontifika sa vyžaduje dvojtretinová väčšina hlasov. V prípade, že sa to nepodarí po 34 kolách, ďalej sa rozhoduje už len medzi dvoma kardinálmi, ktorí získali v poslednom hlasovaní najväčšiu podporu. Úspešným z tejto dvojice sa stane ten, ktorý dostane jednoduchú väčšinu hlasov.

- Signál o zvolení nového pápeža dáva svetu biely dym z komína Sixtínskej kaplnky. Katolíckym veriacim sa potom predstaví na balkóne Baziliky sv. Petra a udelí im svoje prvé požehnanie.

čap, Reuters, ČTK, Pravda 11/03/2013

Pápežova nové šaty

Aj napriek tomu, že meno nového pápeža ešte nepoznáme, predstavte si to, že šaty preňho už sú ušité. Ak ich chcete vidieť, máte príležitosť pozrieť si ich priamo v Ríme alebo teraz s nami.

Zákazku na ušitie všetkých súčastí pápežovho oblečenia získal krajčírsky salón Gammarelli. Krajčíri nenechali nič na náhodu a pripravili oblečenie v troch veľkostiach, aby sa dali upraviť pre rôzne typy postavy.

Lorenzo Gammarelli, krajčír: „Sú tu tri rúcha pre Svätého otca. Nové šaty si oblečie hneď, ako bude zvolený pred tým, ako sa zjaví na balkóne a požehná davom.“

Barbara Štefániková, reportérka TA3: „Nové šaty ako aj červené kožené topánky vystavil obchod vo svojom výklade priamo v centre Ríma. Dni, keď si ich bežní ľudia môžu pozrieť zblízka, sú ale zrátané.“

Lorenzo Gammarelli, krajčír: „Rúcha musíme do Vatikánu doručiť, kým sa začne konkláve, pretože samozrejme potom už tam nebudeme mať prístup.“

Barbara Štefániková, reportérka TA3: „Krajčírstvo Gammarelli šije pre Vatikán už 200 rokov a jeho zamestnanci sú na to patrične hrdí.“

Teresa Palombiniová, krajčírka: „Sú to za každým silné emócie. Vždy, keď to oblečenie vidím, je to pre mňa ako po prvý raz. Je to úžasný pocit, keď premýšľam o tom, kto ich bude nosiť, kto bude tým ďalším.“

Barbara Štefániková, reportérka TA3: „Slávne krajčírstvo sa nestará len o garderóbu pápežov. Jeho klientmi boli aj stovky biskupov či kardinálov.“

Barbara Štefániková, TA3, 08/03/2013

Pomstili sa kresťanom

Tisíce rozzúrených moslimov vypálili v sobotu 170 domov patriacich kresťanom v meste Láhaur na východe Pakistanu. Miestni obyvatelia neboli zranení, pretože ešte pred útokom utiekli. Podpaľáčstvo súviselo s tým, že sa rozšírila správa, že jeden kresťan sa urážlivo vyjadril o prorokovi Mohamedovi. Moslimovia pri útoku zároveň poškodili 18 obchodov a dva malé kostoly. (ČTK), Pravda 11/03/2013

Cirkev rozdelil spor kardinálov

Dnes sa začína voľba nového pápeža, favoritov môžu potopiť konflikty vnútri Vatikánu.

V zbere kardinálov vypukol pred dnešným prvým hlasovaním o novom pápežovi ostrý spor. Prívrženci rímskeho krídla sa dostali pod tvrdú paľbu najmä mimoeurópskych kardinálov. Tí im vyčítajú, že cirkev dostali na pokraj rozkladu a jej vedenie bude treba nanovo prebudovať. Niektorí kardináli si pritom nedávali pred dnešným začiatkom konkláve servítky pred ústa, keď hovorili o rímskej kúrii. Práve tá zohráva pri rozhodovaní vo Vatikáne kľúčovú úlohu. „Stala sa z nej nefunkčná a nekompetentná organizácia,“ citovali talianske médiá brazílskeho kardinála Joao Braza de Aviz.

Zákulisné obchody

Podľa talianskeho denníka La Repubblica začali mimoeurópski kardináli vyťahovať na svojich súperov z Ríma najnovšie škandály. Hovorilo sa o kauze VatiLeaks a tajnej správe, ktorú vypracoval slovenský kardinál Jozef Tomko, ale aj o pochybnom financovaní cirkvi. Aféry, ktoré prinútili odstúpiť pápeža Benedikta XVI., totiž môžu výrazne zamiešať kartami vo voľbách. Ako horúci kandidát sa najčastejšie spomína Talian Angelo Scola. Práve potreba zmien však môže nahráť vybočeniu z doterajších tradícií, keď sa pápežom doteraz vždy stal Európan. „Každá voľba pápeža sa spája aj s nejakým neočakávaným krokom. Tým by mohol byť ghanský kardinál Peter Turkson,“ povedal pre HN český cirkevný historik Jaroslav Šebek.

Dohoda pre pápeža

Podľa Šebeka totiž nie je dôležité len to, kto bude novým pápežom. Skôr zaváži fakt, akých spolupracovníkov si vyberie. „Nakoniec sa môže stať, že s kardinálom skloňovaným ako budúci pápež sa počíta skôr na post vo vnútri rímskej kúrie,“ dodal Šebek. Talianska tlač už informovala, že kardináli pre budúceho pápeža chystajú dohodu. Po skúsenostiach s Benediktom chcú, aby úradoval až do smrti.

Peniaze delili kardináli

Kauza štedrého dedičstva manželov Garbovcov siaha až do najvyšších vatikánskych kruhov. Milióny dolárov z americkej charitatívnej nadácie totiž rozdeľovali aj kardináli Jozef Tomko a Ján Chryzostom Korec. Pripomeňme, že milióny z nadácie smerovali aj na pochybnú výstavbu domova dôchodcov v Jacovciach, ktorú rozbehol ešte bývalý arcibiskup Ján Sokol.

Tento závet v našej prítomnosti spísal Edward Garba 9. apríla 2000.

Presne pred 13 rokmi daroval americký Slovák Edward Garba celý svoj majetok na charitu. Výnosy z jeho dedičstva mali byť každý rok rozdeľované medzi arcidiecézu v Trnave, v New Yorku a Vatikán. Kto stál v pozadí celej nadácie bolo až doteraz prísny tajomstvom. Podľa najnovších zistení mali plnú moc nad peniazmi aj slovenskí kardináli.

Neuvedená: „Traja kardináli sú oprávnení rozdeľovať výnosy a tiež dozerat' nad použitím peňazí z charitatívnej nadácie manželov Garbovcov. Dvaja z nich sú zo Slovenska.“

Lukáš Zuzelka, reportér TA3: „Peniaze z nadácia Garbovcov tak mohli mať pod palcom iba kardináli Jozef Tomko a Ján Chryzostom Korec. Ani s jedným z nich sa nám už dlhšie nedarí skontaktovať.“

Nahraté 25. 2. 2013

Hovorí asistentka J. Tomka: „Nie, on sa k tomu nevyjadruje a nedá sa s ním spojiť.“

Lukáš Zuzelka, reportér TA3: „Kardinál Tomko patrí medzi naj-

vplyvnejších kardinálov v rímskej kúrii. Sedel aj v dozornej rade vatikánskej banky a nedávno ho talianske médiá spomínali tiež ako šéfa vatikánskej kontrarozviedky. Ďalšie informácie o rozdeľovaní peňazí z nadácie Garbovcov sme sa ale nedozvedeli. Newyorská arcidiecéza nás totiž odkázala na Slovensko.“

Neuvedená: „Ďalšie otázky o dedičstve adresujte trnavskému arcibiskupovi alebo administrátorovi, alebo apoštolskému nunciovi.“

Lukáš Zuzelka, reportér TA3: „To sme aj urobili, ale odpovede od nuncia sme sa nedočkali. Podrobnosti nekomentujú ani na Trnavskej arcidiecéze.“

Neuvedená: „Uvedené nebude komentovať vzhľadom na prebiehajúce vyšetrowanie.“

Lukáš Zuzelka, reportér TA3: „Podľa najnovších informácií sa práve vyšetrowatelia zaoberajú aj rozdeľovaním peňazí z nadácie Garbovcov. Edward Garba totiž ešte pred svojou smrťou určil, že milióny dolárov môžu byť minuté iba na tieto ciele:

1. misijné snahy
2. zmiernenie hladu spôsobeného prírodnými alebo občianskymi katastrofami
3. podporu nechcených detí.

Arcibiskup Ján Sokol, ktorý je v týchto dňoch na súkromnej ceste v Spojených štátoch, ale časť peňazí minul na výstavbu domova dôchodcov v Jacovciach a to mohlo byť v rozpore s ustanoveniami testamentu. Lukáš Zuzelka, TA3, 11/03/2013

Čo sa bude diať počas konkláve dnes o piatej popoludní sa 115 kardinálov zide v Sixtínskej kaplnke na prvom hlasovaní každý napíše meno svojho kandidáta na lístok, ktorý vhodí do schránky ak sa pápeža podarí zvoliť, z komína kaplnky začne stúpať biely dym, v opačnom prípade čierny v nasledujúce dni sa budú konať maximálne po štyri hlasovania keď niekto získa dvojtretinovú väčšinu, spytajú sa ho, či prijíma post pápeža ak

ponuku prijme, z balkóna vatikánskej baziliky ohlásia jeho meno

Horúcim favoritom na nového pápeža je Talian Angelo Scola, ktorého podporuje reformné krídlo kardinálov.

Ghančan Peter Turkson by v prípade triumfu mohol pritiahnuť k cirkvi ľudí v Afrike či Azii.

Brazílčan Odile Scherer je favoritom konzervatívcov, ktorí si neželajú žiadne zmeny v cirkvi.

Eva Šmeringaiová, HN 12/03/2013

Katolícky svet sa otvára, slovenskí biskupi idú opačne a kážu mlčať

V čase, keď pápež aj kardináli objavili čaro Twitteru, zakazujú slovenskí biskupi kňazom komunikovať s médiami. Benedikt XVI. bol prvý pápež, ktorý sa rozhodol s veriacimi komunikovať cez Twitter hneď v niekoľkých jazykoch. Pred i po jeho prekvapujúcom odstúpení tak urobili mnohí kardináli i duchovní hodnostári. Až do prísahy mlčanlivosti v Sixtínskej kaplnke niektorí z voliteľov poslali posledné správy na Twitter alebo Facebook. Na Námestí svätého Petra sa s tisíckami novinárov rozprávajú duchovní z celého sveta. Aj to svedčí o tom, že prístup katolíckej cirkvi vo svete k médiám sa zmenil. Na spoluprácu s médiami vyzval aj hovorca Vatikánu Federico Lombardi.

Zvonka ako katastrofa

To neplatí pre slovenskú katolícku elitu. Atmosféru mlčania zvýraznila Konferencia biskupov Slovenska zákazom komunikácie s médiami všetkým kňazom, kým na to nedostanú povolenie. „Je to absurdné. U nás by sa to, myslím, nestalo,“ čuduje sa šéf českého vysielania Rádía Vatikán Milan Glaser. „Je to prejav nedôvery biskupov ku kňazom, pretože predpokladajú, že všetci kňazi ich len kritizujú,“ čuduje sa Glaser. Správanie Slovenskej konferencie biskupov od kauzy Bezák podľa neho vnímajú vo Vatikáne „ako jednu veľkú katastrofu“. Jezuita Glaser sa dokonca domnieva, že kauza Bezák mohla byť jedným z faktov, ktoré pápeža povzbudili, aby rezignoval.

Viera na sieti

Šéf slovenskej sekcie vatikánskeho rozhlasu Jozef Sofranko hovorí, že biskupi sa snažia len určiť hranice. „Netreba to vidieť drasticky,“ hovorí. Cirkevný analytik Imrich Gazda je zase zvedavý, ako sa prejaví nové obmedzenie na moderných sociálnych sieťach. „Mnohí klerici a rehoľnícky majú osobné blogy a profily na Facebooku, takže uvidíme, ako sa normy odrazia v internetovom priestore.“ Sám Benedikt XVI. pritom nielen vyzýval klerikov na využívanie internetu pri ohlasovaní viery a bude v tom zrejme pokračovať aj jeho nástupca. Cirkev potrebuje komunikovať so svetom. **Mirek Tóda, SME 14/03/2013**

Vatikán sa vyhol zákazu online platieb

Miništát v Taliansku obišiel zákony a našiel si partnera vo Švajčiarsku.

Talianska centrálna banka nariaďovala Deutsche Bank Italia, ktorá vo Vatikáne zabezpečuje elektronické platby, aby zablokovala od začiatku roka transakcie cez platobné terminály. Taliansku vtedy došla trpezlivosť, pretože miništát odmietal riešiť slabú reguláciu bánk a podozrenia z prania špinavých peňazí Vatikánskej banky. Obmedzeniu z Ríma sa Vatikán pred pár týždňami nenápadne vyhol. Hovorca Svätej stolice Federico Lombardi pre televíziu CNN potvrdil, že Vatikán si našiel náhradu – švajčiarsku firmu Aduno, ktorá sa špecializuje

na platobné karty. „Platby platobnými kartami opäť fungujú. Pútnici či turisti, ktorí navštívia múzeá či kostoly, môžu platbu kartou využiť,“ povedal. Dohodou so švajčiarskou firmou Vatikán využil dieru v zákonoch Európskej únie. Keďže Aduno má sídlo mimo EÚ, autorizáciu platieb pre Vatikán už neschvaľuje talianska centrálna banka. V júli zverejnila Únia analýzu, v ktorej experti Moneyval identifikovali 16 oblastí, kde Vatikán ignoruje dohľad nad transakciami. Zatajuje bankové účty, nezverejňuje hospodárske výsledky, nerobí audit a vystupuje ako daňový raj. Účty v banke mali aj talianski politici. **(jt), SME 12/03/2013**

Časť kardinálov bude bývať skromne, kedysi boli všetci ako pacienti oddelení závesmi

Členovia konkláve sa ubytujú v Dome sv. Marty. Vatikánsky hosťovský dom sa nachádza niekoľko stoviek metrov od Sixtínskej kaplnky, kde sa uskutoční voľba pápeža. Izby si rozdelia žrebovaním. Tento postup má zabezpečiť, aby kardináli z rovnakej krajiny alebo tí, čo podporujú nejakého spoločného kandidáta, dostali náhodne pridelené izby. Zmysel žrebu spočíva v tom, aby sa im zabránilo rokovať o stratégiu ohľadom voľby novej hlavy katolíckej cirkvi. Niektorí volitelia sa môžu cítiť sklamaní, pretože päťposchodový Dom sv. Marty ponúka „iba“ 106 apartmánov. Kardinálov s volebným právom je 115, čiže deväť z nich sa musí výrazne uskromniť. Títo budú bývať v malých miestnostiach, ktoré sa dajú označiť za cely. Apartmány síce názvom pripomínajú luxusné ubytovacie priestory v hoteloch, ale v tomto prípade majú len posteľ pre jednu osobu, kúpeľňu a malý písací stôl. Určite sú však príjemnejšie ako spomínané takzvané cely. Skromne zariadené apartmány sú pritom oveľa lepším prístreškom, než bolo ubytovanie počas voľby pápeža v minulosti. Dom sv. Marty postavili v roku 1996 na žiadosť vtedajšieho pontí ika Jána Pavla II. Predtým kardináli s hlasovacím právom nocovali na provizórnych posteliach v dočasne prispôbených vatikánskych priestoroch, pričom ich často oddeľovali závesy. Podobalo sa to na viac lôžkové oddelenia pacien-

tov v nemocnici. Pobyt pod strechou Domu sv. Marty bude mať spoločne so Sixtínskou kaplnkou to, že voliteľom odopru akýkoľvek styk s okolím. Platí totiž stáročia trvajúca záväzná tradícia, že z konkláve nesmie nič uniknúť na verejnosť. Technici preto zariadili, aby z Domu sv. Marty zmizli televízory, telefóny, bezdrôtové pripojenie na internet, respektíve aby neexistovali akékoľvek možnosti komunikácie s vonkajším svetom. Keďže dočasný prístrešok pre 115 kardinálov sa nachádza niekoľko stoviek metrov od miesta voľby pápeža, väčšina bude zrejme chodiť peši do Sixtínskej kaplnky. Starší, ktorým už slabšie slúžia vlastné nohy, môžu využiť autobus, čo bude jazdiť medzi týmito dvomi budovami. Dom sv. Marty po prvý raz poslúžil pre konkláve v roku 2005, keď po smrti Jána Pavla II. zvolili Josepha Ratzingera za jeho nástupcu, a teda hlavu 1,2 miliardy katolíckych veriacich na celom svete. Budova stojí na mieste, kde sa od roku 1891 pôvodne nachádzal hospic pre obeť cholery. Konkláve je, samozrejme, pripravené aj na možné zdravotné problémy. Voliteľom budú poruke dvaja lekári. Sú povinní zložiť prísahu, pretože mlčanlivosť musia dodržiavať všetci zainteresovaní. Odlúčenie od sveta sa pre kardinálov skončí, keď zo Sixtínskej kaplnky začne stúpať biely dym - signál, že zvolili nového pápeža.

čap, reuters, Pravda 12/03/2013

Takto bude prebiehať voľba nového pápeža

Oddnes kardináli rozhodujú o nástupcovi Benedikta XVI.

Dnes podvečer začne 115 kardinálov mladších ako 80 rokov voliť novú hlavu katolíckej cirkvi. Po tom, čo pápež Benedikt XVI. 28. februára rezignoval, katolíci nemajú svojho pápeža. Jeho nástupcu bude oddnes voliť zbor voliteľov, pričom sa očakáva, že meno nového pápeža by mohlo byť známe do piatka. Prvý dym po voľbe začne stúpať zo Sixtínskej kaplnky dnes zhruba o 19. hod.

Priebeh konkláve

7.30 hod. s'ahovanie do Hotelu santa marta Všetkých 115 kardinálov voliteľov sa začne s'ahovať do Hotelu svätej Marty, kde budú počas voľby v izolácii od okolitého sveta. Izby im rozdelia žrebom. Tu bude bývať počas prvých týždňov aj novozvolený pápež, keďže pápežský apartmán v Apoštolskom paláci sa renovuje. K dispozícii bude mať historickú spálňu, pracovňu aj obývačku.

10.00 hod. svätá omša v Bazilike svätého Petra Kardináli sa zídu na omši za dobrú voľbu pápeža (Pro Eligendo Romano Pontifice), ktorú bude celebrovat' Angelo Sodano. Budú sa modliť za to, aby ich Duch Svätý počas voľby osvietil a viedol pri hlasovaní.

16.30 hod. Procesia z Pavlínskej kaplnky na miesto samotnej voľby O 16.30 hod. sa začne procesia, v rámci ktorej sa kardináli v slávnostnom oblečení a za spevu hymny presunú z Pavlínskej kaplnky do Sixtínskej kaplnky. V nej je už vopred pripravený zasadací poriadok.

16.45 hod. Začiatok konkláve v Sixtínskej kaplnke Začne sa konkláve. Kardináli zložia prísahu a sľub mlčanlivosti, pomodlia sa večpery. Kamerlengo zvolá „Extra omnes!“ a všetci členovia kardinálskeho zboru, ktorí nepatria medzi voliteľov, opustia Sixtínsku kaplnku. Tú izolujú od okolitého sveta. O 17.00 sa začne prvá voľba. V nasledujúcich dňoch to budú 4 voľby denne. O 17.30 zloží prísahu mlčanlivosti 90 duchovných a laikov, ktorí budú kardinálom asistovať.

19.00 hod. Dym Zo Sixtínskej kaplnky Približne v tomto čase by mohli veriaci čakajúci na Námestí svätého Petra, ale aj všetci pred televíznymi obrazovkami, vidieť prvý dym z komína kaplnky, hoci hlasovanie v 1. deň nie je povinné. Ak pápeža nezvolia,

bude dym čierny. Ak zvolia, bude biely a rozozvučia sa zvony na Bazilike sv. Petra.

Na tomto balkóne sa predstaví nový pápež Po zvolení pápeža sa ho kamerlengo spýta, či s voľbou súhlasí. Ak ju prijme, musí si zvoliť pápežské meno. Potom s novým pontifikom vystúpi na balkón Baziliky sv. Petra a kardinál oznámi: Habemus papam! (Máme pápeža). Ten potom udelí požehnanie mestu a svetu urbi et orbi.

Program kardinálov v stredu a ďalšie dni:

6.30 - 7.30 hod.: raňajky v Hoteli sv. Marty

7.45 hod.: presun z hotelu do Pavlínskej kaplnky

8.15 hod.: omša v Pavlínskej kaplnke

9.30 hod.: presun do Sixtínskej kaplnky a modlitba tzv. hora media, čiže cirkevné hodinky podľa breviára nasledujú dve kolá hlasovania

12.30 hod.: návrat do hotelu

13.00 - 16.00 hod.: prestávka na obed

16.00 hod.: kardináli sa vracajú do Sixtínskej kaplnky

16.50 hod.: hlasovanie

19.15 hod.: večpery

19.30 hod.: návrat do hotelu

Fakty z voľby

PRVÝ PÁPEŽ

Bol ním apoštol Peter (30 - 67 n. l.). Jeho do úradu ustanovil sám Ježiš Kristus.

37 ROKOV

Najdlhšie vo funkcii, 37 rokov, bol údajne prvý pápež apoštol Peter, hoci neexistujú oficiálne záznamy. Pius IX. bol pápežom 32 rokov, Ján Pavol II. 27 rokov.

12 dní

Najkratšie v úrade bol Urban VII. (1590). Počas voľby sa nakazil maláriou a zomrel ešte predtým, než sa ujal funkcie.

ZMENENÉ MENO Pápež Ján II. (553) si ako prvý zmenil meno, pretože jeho pôvodné meno bolo Mercurius, čo bol antický pohanský boh.

TÍNEDŽER NA STOLCI Roztopašný Ján XII. bol zvolený vo veku 18 rokov (955).

3 dni - tolko v priemere trvalo v uplynulom storočí konkláve. V 20. storočí sa uskutočnilo 8 konkláve, ktoré trvali od 2 do 5 dní.

8 kôl - priemerný počet hlasovaní

počas voľby pápeža v 20. storočí. Počet hlasovaní sa pohyboval od troch v roku 1939 až po 14 v roku 1922.

vš, čtk, tasr, Nový Čas 12/03/2013

Meno si volí pápež sám.

Ostane mu

Meno si pápež vyberá sám. Podľa neho mnohí predpovedajú, aká bude nová éra.

Je to prvá vec, ktorú ako nový pápež po zvolení oznámi. A je jediný z jeho symbolov moci, ktorý mu ostáva navždy. Meno pápeža. Po konkláve sa z kardinála kandidáta stáva nový človek a ten potrebuje nové meno. Vyberá si ho sám. K svojmu predchádzajúcemu sa už nikdy nevráti. Keď pápež zomrie, vyryjú jeho pápežské meno na náhrobnú tabuľu. Benedikt XVI. ukázal, že meno ako jediný zo symbolov moci ostane pápežovi aj po jeho rezignácii. Kardináli sa dlho radili, až rozhodli, že z pápeža Benedikta XVI. sa stane emeritný pápež Benedikt XVI.

Meno určí éru

Občianske meno nepoužíva pápež od 11. storočia, prijme až na výnimky (Hadrián VI. a Marcel II.) pápežské. Nové meno pápež nekomentuje, ale mnohí veria, že to ovplyvní pontifikát. Podľa mena pápeža sa odhaduje, čo bude pre novú éru charakteristické. Podľa denníka Die Welt si Benedikt XVI. zrejme zvolil meno podľa benediktínov. V stredoveku boli ich kláštory centrom vzdelanosti. Iné zdroje hovoria, že na počesť Benedikta XV., ktorý chcel ukončiť prvú svetovú vojnu.

Pius a Ján

Najobľúbenejším menom pápežov bolo Pius, neskôr to bol Ján. To malo až 25 pápežov. Ján Pavol I. si ako prvý v roku 1978 zvolil dve mená a pretože po 33 dňoch v úrade zomrel, prebral jeho meno Karol Wojtyła a zvolil si pápežské meno Ján Pavol II. Ako sa bude volať nástupca Benedikta XVI., nevieme. Skôr sa dá povedať, ako sa volať nebude. Nezvolí si meno svojho predchodcu, nebude sa volať Peter, keďže je sám nástupcom apoštola Petra, a nezvykne si vyberať mená 12 apoštolov. (mim), SME 12/03/2013

25 pápežov si doteraz zvolilo meno Ján.

Príbeh hluchoslepeho kňaza

Žije o absolútnej tme a tichu. Páter Cyril Axelrod nevidí a nepočuje, napriek tomu slúži omše, píše a posunkuje v niekoľkých svetových jazykoch.

Sám si varí, perie, aj nakupuje. S ľuďmi sa rozpráva cez dotyky rúk. Kňaz, ktorého životný príbeh ohúrila celý svet, je v Nitre.

Namiesto jazyka používa ruky, namiesto slov špeciálne posunky. Uši pátrovi Cyrilovi nahrádza tlmočník. Ako misionár vkročil na päť kontinentov. Učil posunkovať domorodcov v Afrike, v Hongkongu presviedčal ľudí, aby postihnutých neskrývali za zatvorenými dverami. Nevidí, ani nepočuje, no ovláda aj čínske obrázkové písmo.

Cyrl Axelrod, katolícky kňaz: „Hluchotu a slepotu mi dal Boh ako dary, aby som pomáhal hluchoslepým, nepočujúcim alebo inak zdravotne postihnutým ľuďom.“

Monika Koleková, redaktorka: „Sedemdesiatjedenročný katolícky kňaz Cyril Axelrod je jediným hluchoslepým kňazom na svete. Pochádza z Juhoafrickej republiky. Momentálne ale žije v Londýne. Nepočuje odmala. O zrak prišiel pre chorobu až v dospelosti. A hoci rodičia boli ortodoxní Židia, on sa stal katolíckym kňazom.“

Cyrl Axelrod, katolícky kňaz: „Vyrastal som v dvoch vierach. Rábiom som sa ako nepočujúci stať nemohol a tak som rozmýšľal, že by som sa stal kňazom.“

Monika Koleková, redaktorka: „Sám seba občas nazýva katolíckym rábiom. Znie to až neveriteľne, ale človeka dokáže spoznať podľa klbov na rukách, s priateľmi komunikuje cez internet, školí sprievodcov pre hluchoslepých.“

Redaktorka: „... nejaké špeciálne hodinky, ktoré má. Či by nám ich mohol ukázať.“

Cyrl Axelrod, katolícky kňaz: „Je jedenásť hodín.“

Anna Šmehilová, tlmočnica posunkového jazyka, EFFETA Nitra: „My používame s Cyrilom medzinárodné posunky. To tlmočenie je veľmi náročné. Pre mňa to bol podľa mňa najsilnejší životný zážitok.“

Veriaca, Nitra: „Mňa upútala vaša tvár, pretože ste sa viac usmievali. Dali

Komín už stojí. Kardinálov postrážia aj Slovenky

Sixtínska kaplnka je zabezpečená, konkláve sa môže začať

Pri voľbe nového pápeža slovenskí kardináli pre vysoký vek nebudú. Voliteľom však budú pomáhať dve slovenské rehoľné sestry. V Sixtínskej kaplnke, kde sa zajtra večer začne najtajnejší volebný rituál súčasného sveta, je už všetko pripravené. Tím elektrikárov, robotníkov aj bezpečnostných expertov pripravil všetko, aby voľba nového pápeža zostala v tajnosti a spomedzi 115 kardinálov voliteľov a ich servisného tímu nemohol nikto vynášať von informácie z priebehu konkláve. Nainštalované sú aj rušičky mobilného signálu či odpočúvacích zariadení.

Komín je na streche

Jednu zo zmien vidno aj zvonka z Námestia svätého Petra. Na streche kaplnky pribudol cez víkend komín, z ktorého už v utorok vyjde prvýkrát dym. Takmer isto bude čierny a konkláve preto bude pokračovať. Aj tie najrýchlejšie voľby za posledné storočie trvali najmenej dva dni. Pod Michelangelovými freskami je už nachystaných 115 kresiel z čerešňového dreva pre kardinálov, ktorí do odstúpenia nemeckého pápeža nedosiahli 80 rokov. Pre vysoký vek nebude na konkláve, tak ako pred siedmimi rokmi, slovenský kardinál.

Bez tajnej správy

O jednom sa pred konkláve však hovorilo veľmi veľa. Kardinál Jozef Tomko, ktorý práve dnes oslaví 89. narodeniny, zostavil s dvomi kolegami vyšetrovaciu správu o škandále VatiLeaks. Okrem nich ju videl len Benedikt XVI. a ten zariadil, aby sa k nej dostal až jeho nástupca. Kardináli sa tak budú musieť rozhodovať bez nej. Zajtra podvečer ich čaká prvé hlasovanie, potom vždy doobeda a večer v dvoch kolách. Nový pápež musí dostať najmenej dve tretiny hlasov, teda 77. Výsledok napovie komín. Vyše šesťtisíc novinárov, množstvo

zvedavých pútnikov a milióny televíznych divákov sa naň bude s napätím pozerat' vždy okolo 12. a 19. hodiny. Vtedy podľa hovorca Vatikánu Federica Lombardu budú spaľovať hlasovacie lístky z tajnej voľby. Ak by sa kardinálom podarilo nájsť nového pápeža, ktorý bude viesť cirkev v ťažkých časoch po pedofilných aj finančných škandáloch, z komína vyjde biely dym. Keď v roku 2005 zvolili kardináli Josepha Ratzingera, dym mal neurčitú farbu a zmätok vyriešili až zvony, ktoré sa rozozvučali v Bazilike svätého Petra. Aj preto sú pod komínom dve pece. V jednej sa spália hlasovacie lístky tajnej voľby, v druhej, riadenej elektronicky, sa pridajú chemikálie, aby zafarbili dym na potrebnú farbu.

Slovenské sestry

Napriek tomu, že pri voľbe môžu byť len kardináli, počas konkláve budú mať pri sebe tím asistentov, spovedníkov, zdravotníkov aj obslužný personál. „Všetci už dnes večer zložia prísahu mlčanlivosti,“ rozpráva cirkevný analytik Imrich Gazda, ktorý sleduje dianie vo Vatikáne. Medzi rehoľníčkami, ktoré sa postarajú o kardinálov v Dome svätej Marty, sú aj dve Slovenky.

Mirek Tóda, SME 11/03/201

Fakty

Najbližší program pre kardinálov - 12. 3. Začína sa konkláve 15.45: Kardináli sa premiestnia do Domu sv. Marty, kde budú tráviť najbližšie dni do zvolenia nového pápeža. 16.45: Prísaha mlčanlivosti a vyrieknutie Extra omnes! Nikto nepovolán už nesmie byť v Sixtínskej kaplnke. 17.00: Po meditácii nasleduje prvé hlasovanie.

- 13. 3. Druhý deň 6.30: Raňajky v Dome sv. Marty. 8.15: Ranná omša. 12.00: Výsledky dopoludňajšieho hlasovania. 13.00: Obed. 17.00: Ďalšie hlasovanie.

ste mi takú veľkú inšpiráciu, že ono keď človek chce, tak sa dá veľmi veľa urobiť.“

Monika Koleková, redaktorka: „Stretnutie s týmto mužom bolo nielen pre ľudí, ale aj pre nás nezabudnuteľné. Za naše slová uznania

sa nám páter poďakoval. Nie posunkami, ale po slovensky: „Ďakujem, ďakujem.“

Redaktorka: „Otec Cyril strávi na Slovensku len pár dní. Potom sa opäť vráti do Londýna.“

Markíza, 09/03/2013

Zákaz mobilov i tweetovania. Také sú pravidlá hlasovania

Prísne pravidlá. Kardináli počas celého trvania volieb spia, jedia aj hlasujú v uzavretom areáli. Za vynášanie informácií im hrozí vylúčenie z cirkvi.

Voľba pápeža sa v mnohých veciach vymyká zvyklostiam moderného sveta. Kardináli sú počas konkláve odrezaní od sveta, celý proces má mnoho symbolických úkonov a rituálov. Dianie okolo voľby je prísne tajné - ako voliteľia, tak aj všetci ľudia, ktorí s nimi prídu do kontaktu, musia zložiť sľub mlčania.

Odrezaní od sveta

Po včerajšom prvom neúspešnom hlasovaní je tak po celý čas trvania konkláve všetkých 115 kardinálov odrezaných od sveta. A to doslova. Jedia, spia aj volia v uzavretom areáli až dovtedy, kým sa im podarí nového pápeža zvoliť. Kontakt so svetom nemajú žiadny, iba s výnimkou nevyhnutného lekárskeho ošetrovania. Všetky televízie aj rádiá z miest pobytu kardinálov zmizli, dovnútra sa nedostanú ani noviny či časopisy, nieto ešte mobilné telefóny. Novinkou tohtoročného konkláve je zákaz tweetovania. Tajnosti sa však nevzťahujú iba na čas trvania konkláve, ale tiež na vynášanie informácií o priebehu voľby kedykoľvek po jej skončení. Nad kardinálmi visí

hrozba exkomunikácie. Väčšina preto mlčanie dodrží. Pred voľbou celú Sixtínsku kaplnku prehľadali odborníci, aby sa cirkev uistila, že vnútri nie sú žiadne skryté mikrofóny alebo kamery. Ak sa o pápežovi nerozhodne do troch dní, kardináli by si mali vziať deň voľna. Ani vtedy však nesmú opustiť Vatikán. Hlasuje sa na listočky s textom *Eligio in Summum Pontificem*, teda *Volím za najvyššieho pontifika*, kam kardinál dopíše meno. Písmo by malo byť také, aby nebol rukopis jednoznačne rozpoznateľný. Listoček potom preložia a vhadia do urny pred oltárom. Vybraný kardinál potom skontroluje, či je toľko lístkov v urne, koľko voliteľov. Keby počet nesúhlasil, lístky sa spália a voľba je neplatná. Ak počet lístkov súhlasí, určený kardinál prečíta zapísané mená a hlasy sa zapíšu do zoznamu. Lístky sa navlečú na šnúru, znovu prepočítajú a po dvoch kolách sa spália. Po každom kole sa uskutoční zápis o hlasovaní. Tento zoznam sa potom zapečatí a archivuje.

Biely alebo čierny dym

Po neúspešnej voľbe sa lístky pália spoločne s papierom a vlhkými pilinami, takže z komína stúpa čierny dym na znamenie, že kolégium sa ešte nezhodlo. Hneď ako je nový pápež

zvolený, hlasovacie lístky sú spálené bez slamy. Biely dym, ktorý sa vyvalí z komína, oznámi svetu, že nový pápež je na svete. Vôbec prvýkrát ohlásil nového pápeža aj zvuk zvonov Baziliky svätého Petra. **Martina Týblová**

Hospodárske noviny, 13/03/2013

Čakanie na nástupcu Benedikta XVI.

Kardináli sa zišli na poslednej omši v Bazilike sv. Petra vo Vatikáne na poslednej omši pred začiatkom konkláve, ktoré bude od včerajšieho podvečera voliť nového pápeža. Hlavný celebrant omše za dobrú voľbu pápeža dekan kardinálskeho kolégia kardinál Angelo Sodano vyzval na jednotu cirkvi. Vzdal Bohu vďaka za starostlivosť o cirkev a „za žiarivý pontifikát, aký jej „doprial životom a dielami Benedikta XVI., za ktoré znovu vyjadrujeme svoju hlbokú vďačnosť“. Tieto Sodanove slová vyvolali niekoľkominútový potlesk prítomných. Dekan kardinálskeho kolégia potom povedal, že bohoslužbou „chceme od Pána vyprosiť pomoc pre otcov-kardinálov, skrze ktorých chce udeliť našej cirkvi nového pastiera“. Pripomenul v tejto súvislosti známy Ježišov výrok o Petrovi: „Ty si Peter (Skala) a na tejto skale postavím svoju cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.“ – Mt. 16:18. Ďalej uviedol, že „najvyšším prejavom lásky je evanjelizácia – čiže služba slova“. Podľa jeho názoru „nie je žiadna prospešnejšia služba, ako umožňovať bližným účasť na poznaní Božieho slova“. Sodano sa ďalej vrátil k čítaniu z Listu sv. Pavla Efezanom, ktorých vyzval zachovať jednotu ducha a cirkvi. Po omši sa kardináli odobrali do vatikánskeho hotela Domus Sanctae Marthae. V popoludňajších hodinách sa 115 kardinálov-voliteľov zišlo v Sixtínskej kaplnke, kde sa modlili Litánie ku všetkým svätým a prosili o ich pomoc pri voľbe nového pápeža. Vypočuli si aj meditáciu maltského kardinála, zložili sľub mlčanlivosti a potom pristúpili k prvému kolu hlasovania. Biely dym na znak úspešnej voľby sa však neobjavil. Oddnes budú kardináli voliť štyrikrát denne: dvakrát dopoludnia a dvakrát popoludní, až kým nezvolia nového pápeža. **Šport 13/03/2013**

Benedikt sleduje voľbu zo svojho letného sídla

Voľbu svojho nástupcu sleduje z diaľky aj dnes už emeritný pápež Benedikt XVI. Práve ten vyšiel 19. apríla 2005 víťazne z volebného súboja o to, kto v pápežskom kresle nahradí obľúbeného Jána Pavla II. Prvý pápež po viac ako siedmich storočiach, ktorý z čela katolíckej cirkvi dobrovoľne odstúpil, zostal počas konkláve vo svojom letnom sídle v talianskom Castel Gandolfe. „Teraz v tichosti, no s hlbokým porozumením, je s nami všetkými v modlitbe,“ povedal pre médiá hovorca Vatikánu Federico Lombardi. Benedikt XVI. sa však o dianie vo Vatikáne živo zaujíma a informácie mu podáva jeho osobný tajomník Georg Gänswein. Ten je v týchto dňoch priamo vo Vatikáne. Federico Lombardi pripomenul, že bývalý pápež pozorne sledoval aj generálne kongregácie, ktoré sa

konali počas uplynulého týždňa. „Emeritný pápež je dôkladne informovaný o rozhovoroch, sleduje to všetko v televízii,“ dodal hovorca. Sekretár Gänswein sa zúčastnil aj na včerajšej dopoludňajšej omši pred konkláve a sprevádzal kardinálov do Sixtínskej kaplnky. Pred samotným začiatkom voľby však musel priestory opustiť, keďže dnu majú prístup iba samotní kardináli mladší ako 80 rokov, ktorí majú právo voliť nástupcu Benedikta XVI. Zatvorením veľkých dverí kaplnky sa oficiálne začalo konkláve. Po včerajšom neúspešnom prvom hlasovaní nasledujú dnes ďalšie štyri. V prípade nezvolenia budú hlasovania pokračovať aj v ďalších dňoch, až kým niektorý z kardinálov nezíska dvojtretinovú väčšinu a nestane sa pápežom.

(tasr), HN 13/03/2013

Pridlhé konkláve by odhalilo nezhody

Cirkevný analytik Imrich Gazda pre HN o situácii vo Vatikáne počas volieb nového pápeža:

Už dĺžka a intenzita debát počas kongregácií ukázali, že kardináli si mali čo povedať, tvrdí analytik Gazda.

Včera sa prvým hlasovaním začala voľba nového pápeža. Prenikli na verejnosť nejaké informácie, ako to vnútri vyzerá?

Kardináli hlasujú v Sixtínskej kaplnke, sú za múrmi Vatikánu, takže všetko, čo sa tam deje, je ukryté pred očami verejnosti a tajné.

Do Vatikánu pricestovali desaťtisíce ľudí, ktorí čakajú na meno nového pápeža. Bolo cítiť nervozitu aj medzi pútnikmi?

Žiadna nervozita popoludní nevládla, na Námestí svätého Petra nebolo vidieť, že sa deje niečo výnimočné. Dala sa však cítiť atmosféra posledných príprav pred začiatkom. Konali sa úpravy Berniniho kolonády, ktorá obkolesuje námestie. Vyrástlo aj provizórne zdravotnícke centrum. A pribudlo príslušníkov bezpečnostných zložiek.

Kedy vy osobne očakávate zvolenie nového pápeža? Bude to otázka nasledujúcich dní, alebo sa to môže natiahnuť?

Predpokladá sa, že vo štvrtok, alebo v piatok by mohlo byť meno nového pápeža známe. Dlhšie trvanie konkláve by totiž bolo pre celý katolícky svet jasným dôkazom, že kardináli nevedia dospieť k zhode.

Veľa sa hovorí o sporoch medzi jednotlivými skupinami kardinálov. Čo by mohlo voľbu ešte skomplikovať?

Už dĺžka a intenzita debát počas všeobecných kongregácií ukázala, že kardináli si mali čo povedať. Otázka znie, či si všetko potrebné vydiskutovali už pred konkláve, alebo či si doňho preniesli nejaké otvorené témy.

Podľa niektorých tvrdení chcú kardináli od nového pápeža sľub, že ním zostane až do smrti. Považujete to za reálne?

Nemyslím si, že by si také niečo mohli od nástupcu Benedikta XVI. vymôcť. Maximálne ho požiadajú o džentlenskú dohodu, ale ako najvyššieho pontifika ho nemôžu do ničoho nútiť.

Pavel Novotný, HN 13/03/2013

„Cirkev sa musí otvoriť nám veriacim“

Tisíce ľudí čakali na vatikánskom námestí, až kým čierny dym ohlásil neúspešnú voľbu pápeža.

Začiatok voľby nového pápeža včera vo Vatikáne prežili desaťtisíce veriacich z celého sveta v daždi. Ani to im však nezabránilo v tom, aby sa celý čas modlili na Námestí svätého Petra a čakali až dovtedy, kým po prvej neúspešnej voľbe nezačal stúpať zo Sixtínskej kaplnky čierny dym. „Je to zvláštny pocit vedieť, že sa zvolí nová hlava cirkvi, a pritom ešte stále žije predchádzajúci pápež,“ hovorí pri odchode z Kostola Santi Apostoli americká pútnička Maria Vasserová.

Favoritom je Scola

Maria si spolu s manželom prišla vypočuť kázeň talianskeho kardinála Angela Scola, ktorý je najväčším kandidátom na budúceho pápeža. „No ja si myslím, že by mohlo dôjsť k veľkému prekvapeniu, ako keď zvolili Karola Wojtylu, budúceho Jána Pavla II.,“ tvrdí jej muž. Všetci kardináli, ktorí sa zišli v Ríme, slúžili pred konkláve omše v rôznych kostoloch. Keby sa malo súdiť podľa záujmu a sympatií veriacich, tak by určite zvíťazil bostonský kardinál Sean O'Malley. „Jeho kázeň bola plná optimizmu a bonmotov, pripomínal mi Jána Pavla II. A katolícka cirkev by mala byť otvorenejšia k našim každodenným problémom. Benedikt bol určite vzdelaný teológ, ku ktorému sme mali úctu, ale o našich problémoch asi veľa nevedel. Tento O'Malley je iný,“ povedal pre taliansku televíziu rímsky veriaci.

Čaká sa na pápeža

Lenže pápeža nevolia veriaci, ale kolégium kardinálov. „Preto si myslím, že všetky úvahy tlače o tom, kto je favorit, sú veľmi riskantné,“ presviedča novinár Ignazio Ingram. Ignazio sa problémami Vatikánu zaoberá už roky. „Tento rok konkláve nemá silného kandidáta, akým bol pred ôsmimi rokmi Josef Ratzinger. A tak bude záležať na tom, koľko podpory si každý kandidát za múrmi Sixtínskej kaplnky získa. Preto by mohlo dôjsť k prekvapeniu ako v roku 1978, keď v patovej situácii zvíťazil prekvapivo krakovský arcibiskup Wojtyla,“ pripomína. Nepredpokla-

dá však, že konkláve potrvá dlho. „Myslím si, že nám v nedelu bude z okna apoštolského paláca žehnať nový pápež,“ dodáva. Talianske médiá sa už niekoľko dní pýtajú expertov i bežných veriacich na to, aký by mal byť budúci pápež. Na otázku, či by sa po 35 rokoch mal vrátiť taliansky pápež, drvivá väčšina odpovedá, že je to úplne jedno.

Ovzdušie bez dojatia

Mnohí si tiež želajú prvého pápeža, ktorý sa nenarodil v Európe. „Sedemdesiat percent opýtaných odpovedalo, že pre nich je najdôležitejšie, aby cirkev mala otvorenejšie stanovisko k meniacej sa spoločnosti. V Taliansku sú dnes už milióny ľudí, ktorí sa rozviedli alebo spolu žijú, majú deti, a neuzavreli manželstvo. Často sú to veriaci katolíci a záporný postoj cirkvi im robí veľké problémy,“ uvádza Carlo Molinari, komentátor denníka Il Messaggero. Taliansko prežíva najťažšiu a najdlhšiu hospodársku krízu od roku 1945. Aj tento fakt hrá úlohu vo voľbách pápeža. „Cirkev by mala byť prísnejšia k tým, čo nás do tejto situácie dostali. Píšu nám to mnohí, ale to je zrkadlo súčasnej mimoriadnej situácie. V tomto okamihu nemáme nielen pápeža. Parlamentné voľby asi neumožnia vytvoriť stabilnú vládu, a do toho všetkého sa o mesiac končí mandát prezidenta republiky Giorgia Napolitana,“ zdôrazňuje Ferruccio De Bortoli, šéfredaktor prestížneho denníka Corriere della Sera. Ľudia sú podľa neho dosť dezorientovaní. „Paradoxom je, že voľba pápeža bude oveľa rýchlejšia ako voľba nového premiéra či prezidenta republiky.“ Rím čaká na nového pápeža aj na prílev mnohých veriacich, ale ovzdušie plné dojatia, ku ktorému došlo po smrti Jána Pavla II., sa neopakuje. Josef Kašpar, spolupracovník HN

„Je to zvláštny pocit vedieť, že sa zvolí nová hlava cirkvi, a pritom ešte stále žije predchádzajúci pápež. Maria Vasserová, americká pútnička

Do upršaného Vatikánu dorazili desaťtisíce pútnikov, mnohí z nich zo Spojených štátov.

Josef Kašpar, HN 13/03/2013

Biskupi kážu cirkvi mlčať

Katolícki duchovní nebudú môcť hovoriť v médiách bez povolenia

Kňaz musí mať povolenie diecézneho biskupa alebo vikára. Inak ho môžu aj zbaviť úradu.

Slovenskí biskupi obmedzili vystupovanie katolíckych duchovných v médiách. Všetci okrem úzkeho okruhu ľudí budú potrebovať povolenie. Inak im hrozí trest od napomenutia až po suspendovanie, teda pozbavenie úradu. Predseda Konferencie biskupov Slovenska (KBS) Stanislav Zvolenský tvrdí, že nové obmedzenie nemá súvis s mediálnymi vystúpeniami arcibiskupa Róberta Bezáka, ktorý kritizoval katolícku cirkev. Normu podľa neho pripravovali jeden a pol roka. „Kódex kánonického práva vyžaduje, aby bolo vystupovanie klerikov a zasvätených osôb v médiách v mene katolíckej cirkvi regulované normami Konferencie biskupov Slovenska. Chceme zabezpečiť, aby v médiách vystupovali ľudia, ktorí sú na dostatočnej odbornej a duchovnej úrovni... Netreba sa obávať,“ povedal Zvolenský. Znamená to, že kňaz aj v malej dedine, ktorý by chcel hovoriť aj pre lokálne médiá napríklad o Veľkej noci, musí najprv diecézneho biskupa alebo generálneho vikára požiadať o povolenie.

Nie zákaz, pravidlá

„Základnú ľudskú slobodu neobmedzujeme. Kto je v katolíckej cirkvi viazaný istou úlohou, musí rešpektovať pravidlá,“ povedal Zvolenský. Konferencia ešte normy nezverejnila, musia prejsť jazykovou úpravou. Hovorca Ján Kováčik prízvukuje, že sa nedeje nič nové, len to, čo vyžaduje kánonické právo. Podobné normy sú podľa neho v zahraničí či aj na našich ministerstvách, či úradoch prísnejšie. „Na toto apelujem skôr, ako to budete chcieť hodiť na cirkev, že niekoho chce umlčať,“ povedal Kováčik. Správcu farností v Čataji Jána Sucháňa poznajú mnohí aj vďaka jeho pravidelným zamysleniam v rozhlase. Začínal po roku 1989 v rádiu Twist. Povolenie potreboval už vtedy. „Musel som mať súhlas dekana. Nové normy neviem posúdiť, ešte som ich nevidel,“ vraví.

Na Bezáka ešte prísnejšie

Mlčať prikázala cirkev aj odvolanému arcibiskupovi Bezákovi. Najskôr sa stal pomocným duchovným v Banskobystrickej diecéze v Radvani a dostal čas na stíšenie. Neskôr dostal

zákaz vyjadrovať sa aj pre médiá a vystupovať s duchovnými príhovormi v televízii. Rozhodol o tom kardinál Marc Quillet. Banskobystrický diecézny biskup Marián Chovanec potvrdzuje, že Bezák môže naďalej slúžiť omše len v súkromí. Biskup Chovanec

je optimista. Myslí si, že Bezák má na Slovensku stále budúcnosť. „Všetky kroky aj stretnutie, ktoré mal v Ríme minulý mesiac, vedú k tomu, aby sa mohol do plnohodnotnej služby vrátiť,“ povedal Chovanec.

Daniel Vražda, SME 13/03/2013

Bez súhlasu nadriadeného sa kňaz pre médiá nevyjadri

Katolícki biskupi prijali normy na to, ako majú vystupovať klerici a zasvätené osoby v médiách. Nové pravidlá sa podľa nich ničím neodlišujú od iných krajín. Tvrdia, že s arcibiskupom Robertom Bezákom to nemá nič spoločné. Predseda Konferencie biskupov Slovenska Stanislav Zvolenský tvrdí, že pravidlami chcú zabezpečiť, aby „v médiách vystupovali ľudia na odbornej aj duchovnej úrovni a aby správnym spôsobom a primerane tejto dobe podávali správnu katolícku náuku“. Ten, kto sa bude chcieť vyjadriť pre médiá, bude musieť najprv požiadať o súhlas predstaviteľa diecézy. Doteraz si tiež takéto súhlasy pýtali, iba na to nebola prijatá norma. „Zásadným spôsobom vystupovanie v médiách normy neovplyvnia, že by tam pridávali niečo nové, čo už v cirkvi nebolo požadované. V našich normách nie je nič špeciálne, čo by nás odlišovalo od tých, ktoré pripravili iné konferencie biskupov,“ povedal Zvolenský s tým, že videli poľské, nemecké i talianske normy. Povolenie sa nemusí týkať každého vystúpenia zvlášť, niektorí ho môžu mať aj dlhodobé. „Základnú ľudskú slobodu neobmedzujeme, ale kto je v rámci cirkvi viazaný istou úlohou, musí rešpektovať isté pravidlá,“ povedal Zvolenský. Prijatie nových pravidiel podľa konferencie s prípadom arcibiskupa

Roberta Bezáka, ktorému Vatikán zakázal vystupovať v médiách, nesúvisí, pretože sa pripravovali asi jeden a pol roka. „Ak by niekto chcel dať do súvisu tieto normy s mons. Bezákom, považujem za primerané povedať, že otázky okolo neho nespádajú do kompetencie KBS, ale Svätej stolice,“ uviedol Zvolenský. Podľa sociológa Miroslava Tížika zavedenie pravidiel pre kontakt s médiami ukazuje na to, že cirkev na Slovensku prežíva rovnako intenzívnu vnútornú krízu ako všade inde. „Nariadenie je ukázkou zúfalého kroku udržať disciplínu, poriadok a jednotu v cirkvi. Keď sa musia riešiť určité typy vystupovania alebo správania cez príkazy, znamená to, že neexistuje dôvera. Tá sa umelo fixuje predpismi a nariadeniami. Namiesto zdieľania určitých spoločných hodnôt vidieť, že musia nastúpiť represívne pravidlá,“ tvrdí Tížik. Dodáva, že vážnym problémom je, že nariadení nedôverujú kňazom. Aj situácia okolo emeritného arcibiskupa Róberta Bezáka bola podľa Tížika prejavom vnútornej krízy v cirkvi. „Nepovedal by som, že práve toto je výsledkom problémov s Bezákom,“ myslí si sociológ. Podľa Zvolenského vystupovanie klerikov a zasvätených osôb v médiách v mene katolíckej cirkvi vyžaduje Kódex kánonického práva.

dt, eo, Pravda 13/03/2013

Rýchla voľba pápeža je prekvapením aj pre KBS

Krátkosť času, za aký sme spoznali, kto bude hlavou katolíckej cirkvi, bolo prekvapením aj pre Konferenciu biskupov Slovenska. Je to však znakom toho, že rozhodnutie kardinálov bolo dobre pripravené. Predseda Konferencie Stanislav Zvolenský hovoril s jezuitom Markom Ivanom Rupnikom, ktorý sa osobne pozná s Jorge Bergogliom.

Stanislav Zvolenský, predseda Konferencie biskupov Slovenska: „S potešením sme počuli, ako ho oceňuje ako človeka hlbokej viery, mariánskeho čitateľa, človeka, ktorý je veľmi empatický, žije jednoduchým spôsobom života a má veľký zmysel pre sociálnu spravodlivosť.“

Rádio Regina, 14.3.2013

Voľbu nového pápeža sledujú veriaci na celom svete. Veľká skupina katolíkov, žijúca v USA, organizuje dokonca spoločné modlitby. Veľkú nádej vkladajú do pápeža najmä imigranti, ktorí tam tvoria niekoľkomiliónovú skupinu.

Za nového pápeža sa modlili veriaci aj v Spojených štátoch. Napríklad aj v tomto kostole za mnou, ktorý patrí medzi najväčšie v Kalifornii.

Veriaca: „Žijem ďaleko, až v Alhambre. Prišla som sem autobusom.“

Veriaca: „Modlila som sa, až kým nepadne rozhodnutie, aby sa božia vôľa naplnila.“

Marek Gabonay, redaktor: „Hoci sa za novú hlavu cirkvi veriaci modlili dvanásť hodín, veľkú nádej v ďalšom pápežovi vidia aj imigranti

Bergoglia netipoval nikto

Pútnici, ktorých HN oslovili, tesne pred voľbou netipovali Jorgea Bergoglia.

Lucy Gusmanová, Filipíny

Samozrejme, mojím favoritom je filipínsky kardinál Luis Antonio Tagle. Myslím si, že šancu by tentoraz mali dostať aj iní než európski kardináli. Preto sme ho sem prišli podporiť viacerí veriaci z Filipín, ktorí žijeme v Taliansku.

Bataille Laurenová, Francúzsko

Bola by som rada, keby vyhral Kanadčan Marc Ouellet. A to nielen preto, že hovorí po francúzsky. Má pomerne moderný prístup k problému cirkvi. Tá navyše potrebuje zmenu v podobe nového pápeža z krajín mimo Európy.

Anne Gemminková, Holandsko

Ja ani moja dcéra, s ktorou tu sme, nemáme žiadneho vyslovene favorita. Chceli by sme však, aby nový pápež bol moderný, mohol by pochádzať napríklad z anglicky hovoriacej krajiny. Nemusí to byť iba Talian či naposledy Nemeck.

Ulrike Bauerová, Nemecko

Z našej krajiny pochádzal posledný pápež Benedikt XVI., ktorý navyše porušil niekoľkostoročnú tradíciu a predčasne odišiel. Nepredpokladám teda, že by sa novým pápežom stal opäť Nemeck. Celkom by som však privítala, keby vyhral rakúsky kardinál Christoph Schönborn. (np), HN 14/03/2013

Kostoly plné modliacich

v Spojených štátoch. Napríklad Adiana Selesová z Mexika, ktorá študuje biochémiu.“

Adiana: „Potrebujem niekoho, kto vidí, ako sa naša spoločnosť mení a súčasťou toho je aj imigrácia ľudí.“

Marek Gabonay, redaktor: „Megalomanský kostol nie je jediný,

v ktorom veriaci organizujú spoločné modlitby. Chrám, ktorý pojme vyše tritisíc veriacich, je však aktuálne magnetom pre kresťanov. Ľudia sa v týchto dňoch často zastavia aj pri osobných veciach pápeža Jána Pavla II., ktoré mal pri sebe počas návštevy v Los Angeles.“

TV JOJ, 13/03/2013

Svet má nového pápeža Františka

Kardináli včera v treťom hlasovaní zvolili pápeža. Tisíciky veriacich skandovali na námestí.

Pápež, ktorého nikto nečakal, alebo pápež kompromisu. Aj takéto prívlastky skloňovali včera o Argentínčanovi Jorgem Bergogliovi desaťtisíciky veriacich z celého sveta, keď ho francúzsky kardinál Jean-Louis Pierre Tauran na balkóne Baziliky svätého Petra vo Vatikáne predstavil ako nového pápeža Františka. Európski veriaci prijali triumf argentínskeho duchovného s nadhľadom. „Myslím si, že je to dobrá voľba. Cirkve sa týmto môže viac otvoriť svetu,“ tvrdí Julie z francúzskeho Bordeaux. Pápež sa na úvod svojho prejavu k veriacim, zhromaždeným na Námestí sv. Petra, pomodlil za svojho predchodcu, Benedikta XVI. „Spolu sa vydáme na cestu, ja, biskup, a ľud. Bude to púť spoločenstva a lásky,“ povedal. Dúfa, že to bude cesta plodná pre evanjelizáciu a pre celý svet. Poprosil kardinála Ricardiho a všetkých veriacich, aby mu k tomu vyprosili milosti.

Prekvapenie

„Zvolenie kardinála Bergoglia je prekvapením, ktoré vyvrátilo špekulácie,“ povedal Jozef Kováčik, hovorca Konferencie biskupov Slovenska. Podľa Kováčika nový pápež je človek, ktorý rozumie masám. Bergoglio je názorovo veľmi blízky pápežovi Jánovi Paulovi II. a bol silným kandidátom aj pri voľbe jeho nástupcu, ktorým sa stal Joseph Ratzinger, neskorší Benedikt XVI.

Má pred sebou výzvy

Odborníci tvrdia, že najviac záleží na tom, či bude nový pápež konzervatívny alebo viac reformne orientovaný. Od novej hlavy Cirkvi sa očakáva, že bude mať odvahu riešiť veľmi citlivé problémy vatikánskeho štátu a kúrie. „Jednou z hlavných charakteristík no-

vého pápeža by mala byť odvaha a charizma, pretože ho v prvom rade čaká reforma rímskej kúrie,“ povedal pre HN český cirkevný historik Jaroslav Šebek. Od nového pápeža sa očakáva, že spriehľadní a zefektívni fungovanie kúrie, čo napríklad zahŕňa aj redukciu počtu úradov. „Rímska kúria je byrokratický kolos, ktorý je odtrhnutý od potrieb cirkvi. Pápež nesmie dopustiť, aby sa cirkev zakonzervovala.“

výzvy pre pápeža

1. Zmodernizovať cirkev Katolíckej cirkvi mnohí vyčítajú, že je to príliš skostnatená inštitúcia s minimom moderných prvkov. Názznaky zmeny priniesol Benedikt XVI., ktorý napríklad spustil komunikáciu s veriacimi na sociálnych sieťach. Nový pápež bude musieť viac otvoriť cirkev novej dobe, rozšíriť používanie internetu a spopularizovať vieru medzi mladými. Očakávajú sa aj zmeny v riadiacich funkciách.

2. Zastaviť úbytok veriacich Kým v Afrike, Južnej Amerike či Ázii počet kresťanov prudko narastá, v Európe je to presne naopak. Posledné škandály sa postarali o hromadný odchod kresťanov. Nový pápež preto bude musieť vrátiť dôveru k cirkvi. V Afrike a Ázii kresťanstvo súperí s ďalšími náboženstvami, najmä islamom.

3. Vyjasniť financovanie Benedikt XVI. odstúpil aj kvôli nejasným pomeroch vo Vatikánskej banke. Objavili sa podozrenia, že sa tam perú špinavé peniaze pochádzajúce od mexickej narkomafie či ďalších organizovaných skupín. Kvôli takýmto podozreniam dokonca talianske úrady zakázali používať vo Vatikáne platobné karty. Sprehľadniť fungovanie banky sľubuje najmä brazílsky kardinál Odile Pedro Scherer.

(red), Pavel Novotný, HN 14/03/2013

Cirkev našla Františka na kraji sveta

Katolícka cirkev objavila Ameriku. Novým pápežom sa stal muž mnohých prvenstiev. Kardinál Jorge Mario Bergoglio (76) z Buenos Aires si obliekol biely plášť a v dvetisícročnej histórii cirkvi je jej prvou hlavou z Nového sveta. Ako prvý pápež si zvolil meno František a je prvým jezuitom, ktorý zasadne na Petrov stolec. Argentínčana 115 voliteľov vybralo v piatom kole voľby. Biely dym z komína Sixtínskej kaplnky oznámil jeho zvolenie krátko po siedmej hodine večer. Bergogliovi najvyšší úrad cirkvi podľa všetkého ušiel len tesne pred ôsmimi rokmi, keď sa musel skloniť pred svojím predchodcom Josephom Ratzingerom. „Bratia a sestry, dobrý večer,“ pozdravil Bergoglio vo svojej rodnej taliančine davy na svätopeterskom námestí, po tom, čo ho šéf kardinálskeho kolégia dekanov predstavil ako nového pápeža Františka. Syn talianskych prisťahovalcov do Argentíny zažartoval, že kardináli, ktorí ho zvolili, ho išli hľadať až na kraj sveta. Jeho meno sa nespomínalo medzi najväčšími favoritmi. Vatikanológovia i stávkové kancelárie hovorili o súboji milánskeho arcibiskupa Angela Scola a brazílskeho kardinála Odila Scherera. Opäť sa však potvrdilo pोकadlo, že kto do Sixtínskej kaplnky vchádza ako pápež, odchádza z nej ako kardinál. Hoci ho médiá nezaraďovali ani medzi desať najnádejnejších papabilov, Bergoglio mal už pri predchádzajúcej pápežskej voľbe medzi kardinálmi mnoho stúpcov. Podľa talianskeho magazínu Limes mu zo 115 voliteľov pred ôsmimi rokmi odovzdalo hlas až 40. Ratzingerovi sa ho podarilo poraziť až vo štvrtom kole. Znalci vatikánskych pomerov Bergogliu teraz podceňovali pre jeho vysoký vek. Hovorilo sa totiž, že po dvoch pápežoch, ktorí úrad opustili vo vy-

sokom veku, cirkev zmietaná krízami uprednostní mladšieho a energického lídra. Pápež František sa narodil už v roku 1936 ako jedno z piatich detí talianskeho železničného robotníka. Napriek tomu, že vyšiel z biednych pomerov, nepripojil sa k hnutiu teológie oslobodenia, v Latinskej Amerike silnému prúdu, inšpirovanému marxizmom. Viacerí kritici mu aj vyčítali, že nie je dostatočne citlivý k otázkam sociálnej spravodlivosti. Bergoglio však podporoval sociálne programy a upozorňoval na úskalia slobodného trhu, no uprednostňoval však duchovno, ktoré podľa neho prirodzene vedie k súcitu s chudobnými. V pohrdaní svetským bohatstvom sám išiel príkladom svojím jednoduchým životným štýlom. Žil v malom byte, ktorý uprednostnil pred biskupským palácom, vzdal sa limuzíny so šoférom a radšej jazdil verejnou dopravou. Dokonca si aj sám varil. Od pápeža Františka ťažko možno očakávať zmenu konzervatívneho smerovania cirkvi. Ostro sa stavia proti potratom a eutanázii a pridŕža sa aj cirkevného učenia o homosexualite, hoci zdôrazňuje potrebu rešpektovania homosexuálnych jednotlivcov. Pre ostrý odpor k homosexuálnym manželstvám, ktoré Argentína povolila pred tromi rokmi, sa dostal do sporu aj s ľavicovou prezidentkou Cristinou Kirchnerovou. Tej protesty cirkvi pripomenuli „stredovek a inkvizíciu“. Bergoglio pred ôsmimi rokmi čelil obvineniu, že počas argentínskej „Špinavej vojny“ spolupracoval s vojenskou juntou pri únose dvoch jezuitských kňazov. Bergoglio obvinenia odmietol a doteraz sa neobjavili žiadne dôkazy, ktoré by ich potvrdzovali.

Argentínsky kardinál Jorge Bergoglio sa stal 266. pápežom katolíckej cirkvi a prijal meno František.

svk, ik, reuters, Pravda 14/03/2013

Vatikán ovládol sociálne siete

Fráza Habemus papam! zaplavila sociálne siete už niekoľko sekúnd po tom, čo z komína Sixtínskej kaplnky začal stúpať biely dym. Vtedy sa spojili dva svety, starý a nový. Po voľbe pápeža sa aktivita používateľov Twittera zvýšila na 130-tisíc správ za minútu. Po oznámení jeho mena bol znovu aktivovaný aj pápežský twitterový účet @Pontifex, ktorý utíchol po abdikácii Benedikta XVI. Prvý príspevok tam pribudol tesne po oznámení, že sa pápežom stal Jorge Bergoglio. Používatelia zopakovali príspevok viac ako 68 000-krát. Na Facebooku vznikajú aj nové fanúšikovské stránky v rôznych jazykoch. (red), HN 15/03/2013

Kedy príde k nám?

Prvé pozvania už letia do Vatikánu! Prezident Ivan Gašparovič už pozval novozvoleného pápeža Františka na Slovensko. Kedy sa môžeme na Svätého Otca tešiť? Prilákajú ho významné výročia k nám už tento rok?

Slovensko si pripomína 1150 rokov od príchodu vierozvestcov Cyrila a Metoda na naše územie. Okrem toho oslavujeme aj 20. výročie existencie samostatnej republiky a tiež diplomatických vzťahov s Vatikánom. Veriaci aj politické špičky dúfajú, že práve to pritiahne Svätého Otca do našich končín. Pozývacie listy už do Vatikánu poslal prezident Ivan Gašparovič. Po Veľkej noci ho pozvú aj slovenskí biskupi.

Poctí mesto pod Zoborom?

V Nitre sa 5. júla uskutoční cyrilometodská púť, kde sa očakáva návšteva prezidenta Európskej únie a pápežského legáta. Oficiálne oslavy na hrade Devín pripravuje na 7. júla aj Úrad vlády SR. Príde aj nový pápež? „Nie je nám známy program nového Svätého Otca, preto nevieme dátum ani prípadné miesta odhadnúť,“ povedal nám hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik. Odhadnúť si to netrúfal ani cirkevný analytik Imrich Gazda. „Či a kedy navštívi Slovensko, je ťažké predpokladať.“

Ak príde, prespí v Bratislave

Jedinou istou apoštolskou cestou je návšteva Ria de Janeiro pri príležitosti Svetových dní mládeže. Možno to spojí aj s návštevou rodnej Argentíny,“ hovorí Gazda. Keby sa hlava cirkvi pre návštevu Slovenska rozhodla, je známe, kde bude bývať. „Miestami ubytovania sú väčšinou apoštolské nunciatúry,“ povedal Kováčik. Tá slovenská je na Nekrasovovej ulici v pokojnej a tichej oblasti bratislavského Horského parku.

Rekordérom Ján Pavol II.

Spomedzi všetkých pápežov v histórii najčastejšie Slovensko navštívil Ján Pavol II. Bol to v rokoch 1990, 1995 a 2003. Pontifika mohli stretnúť veriaci v Bratislave, Nitre, Šaštíne, Košiciach, Prešove, Spišskej Kapitule, Levoči, Poprade, vo Vysokých Tatrách, v Banskej Bystrici a Rožňave.

EVA PRISTAŠOVÁ

Plus jeden deň 15/03/2013

Pomôže nový pontifik Bezákovi?

Cirkev sa s Františkom môže ľudom viac otvoriť

Očakávania od nového pontifika Františka sú veľké, no radikálne zmeny, ktoré by sa dotkli slovenských veriacich, so Svätým Otcom Františkom neprídu. Ani rehabilitácia odvolaného Trnavského arcibiskupa Bezáka nebude témou, ktorou by sa pápež vážne zaoberal. Čo od neho teda môžu čakať kresťania na Slovensku?

Ako nový pápež ovplyvní slovenských veriacich, má podľa kardinála Jozefa Tomka a kňaza Antona Srhoľca ovplyvniť jeho meno, ktoré si vybral. František z Assisi bol totiž symbolom pomoci chudobným. „Pápež je z regiónu, kde vedľa prijat' aj chudobu podobne ako v Afrike ľahšie. My západniari, v geografickom zmysle, sme oveľa viac materialisti,“ povedal Tomko. Pre kňaza Antona Srhoľca je výsledok voľby nového pápeža milým prekvapením. František je pre Srhoľca symbolom zmeny, ktorú katolícka cirkev potrebuje. Srhoľec predpokladá, že osobnosť nového pápeža prinúti i k zmene aj reprezentáciu katolíckej cirkvi na Slovensku. „Kauzu Bezák však nezavinil pápež, ale zdedil ju, ako zdedil aj päťtisíc biskupov po celom svete. On vôbec nemusí vedieť, kde je Slovensko. Bezák je slovenská kauza. Navarili sme si ju doma, a tak si ju budeme musieť aj doma vychlipkať. Jasnú, že budú nové personálne štruktúry vo Vatikáne a niečo sa môže zmeniť,“ dodal Srhoľec. Bezák totiž po nedávnej návšteve Vatikánu povedal, že by bol rád, keby jeho prípad revidovali.

(jgl), *Nový Čas* 15/03/2013

Chod a oprav môj dom, povedal Ježiš Františkovi

Po šestnástom Benediktovi prišiel prvý František. Nový pápež výberom svojho mena mnohých zmiatol. Objavili sa dohady, či si meno zvolil podľa Františka z Assisi alebo si za vzor vybral jedného zo zakladateľov jezuitského rádu Františka Xaverského. Nová hlava cirkvi neskôr potvrdila, že mala na mysli prvého františkána. „Kto by nepoznal Františka z Assisi,“ komentoval rozhodnutie kardinála Jorgeho Bergogliu vatikánsky hovorca Thomas Rosica. „Obrátil sa chrbtom k bohatstvu vlastnej rodiny a k životnému štýlu, aký viedol a spriatelil sa s malomocnými a chudobnými. A tu je pápež, známy svojou starostlivosťou o chorých na aids. Je známy svojou starostlivosťou o slobodné matky, ktorých deti kňazi v jeho diecéze odmietli pokrstiť. Vtedy ich pokarhal a povedal, ako môžete odmietnuť týchto ľudí, keď patria k nám?“ naznačil možné paralely medzi známym svätým a novým pápežom hovorca. Syn bohatého obchodníka s látkami žil na prelome dvanásteho a trinásteho storočia v talianskej Umbrii. Užival si život dobre zabezpečeného mladého muža a dokonca sa ako vojak zúčastnil aj vojny. Práve počas bojov však došlo k jeho prerodu. František sa vrátil do rodného mesta a zavrhol svetské bohatstvo. Napriek aktívnemu odporu rodičov sa pustil do opravy kostolov. Jedna z legend hovorí, že k nemu prehovoril Kristus z kríža a vyzval ho, aby opravil jeho dom. František to vzal doslovne a začal mňať rodičovské penzie na opravu kostolov. To viedlo k roztržke a budúci svätý sa svojej rodiny zriekol. Neskôr František pochopil výzvu na reformu cirkvi. Ako potulný kazateľ chodil po kraji-

ne v otrhaných šatách a stretával sa so žobrákmi a chudobnými. Zo svojich nasledovníkov vytvoril Rád menších bratov, populárne nazývaných františkánmi, ktorý pápež Inocent III. uznal v roku 1210. František okrem stál pri zrode ďalších dvoch reholí. Celý život hlásal chudobu a pokoru. „Tým, že si vybral meno František, vyslal pápež svetu odkaz,“ hovorí americký jezuita a odborník na Vatikán Thomas Reese. Hoci skutočné pohnútky vie len Bergoglio, podľa Reesa možno výber mena interpretovať viacerými spôsobmi. „František bol známy životom v chudobe. Pokúsi sa aj pápež František priniesť do Vatikánu viac jednoduchosť?“ pýta sa s tým, že podobne ako svätý aj argentínsky kardinál žil jednoduchým životom a odmietal možnosti, vyplývajúce mu z úradu. Americký jezuita pripomína aj legendu s opravou Kristovho domu. „Výber mena preto môže signalizovať aj jeho cirkevnú agendu, keď že cirkev kváru mnohé problémy - škandálmi so sexuálnym obťažovaním počnúc, cez klesajúci počet veriacich a administratívnu krízou vo Vatikáne končiac,“ vysvetľuje. Meno patróna zvierat a životného prostredia môže symbolizovať aj ochotu cirkvi postaviť sa na čelo boja proti klimatickým zmenám. Svätý František neozbrojený počas križiackych výprav navštívil egyptského sultána a pokúsil sa ho obrátiť na kresťanstvo. Výber mena preto môže podľa Reesa znamenať aj odkaz moslimom a výzvu na pokojné a mierumilovné spolunažívanie.

Tým, že si vybral meno František, vyslal pápež svetu odkaz.

Thomas Reese odborník na Vatikán

Miloslav Surgoš, *Pravda* 15/03/2013

Pápež František. Prvýkrát v histórii to nebude Európan

Hlavou katolíckej cirkvi po prvýkrát v histórii nebude Európan, ako sa očakávalo, ale kandidát Latinskej Ameriky. Kardináli zvolili včera, tri minúty po siedmej hodine večer, 76-ročného Argentínčana Jorgeho Mariu Bergogliu. Ešte predtým, ako požehnal ľudí na Námestí sv. Petra, vypýtal si modlitby a požehnanie priamo od Boha. „Spolu sa vydáme

na cestu, ja, biskup a ľud. Bude to púť spoločenstva a lásky,“ povedal nový pápež, ktorý si vybral meno František. Stal sa tak prvým jezuitským pápežom v histórii cirkvi. Jorge Bergoglio je radený medzi konzervatívov. Tento syn talianskych rodičov veľmi dobre pozná situáciu v Latinskej Amerike, ktorú trápi odlev veriacich. Bergoglio je názoro-

vo blízky pápežovi Jánovi Pavlovi II. a bol silným kandidátom aj pri voľbe jeho nástupcu, ktorým sa stal Joseph Ratzinger, neskorší Benedikt XVI. Napriek tomu je zvolenie - na tretí pokus v konkláve - obrovským prekvapením, keďže sa najväčšie šance dávali kardinálom z Európy alebo zo Spojených štátov.

HN 14/03/2013

Čo privial biely dym

Hoci svetový politický, náboženský a mediálny mainstream poslušne ochká od „prekvapenia“, na voľbe pápeža nič také prekvapujúce nie je. Kardináli v stredu večer na bielom dyme vypustili do sveta pomerne jasnú správu o tom, čo chcú. Chcú získať späť Latinskú Ameriku. Reformovať sa pritom podľa nich môže rímska kúria, ale určite nie cirkev. Jorge Mario Bergoglio je po tisícivroť rokoch prvým pápežom, ktorý nepochádza z Európy, prvým pápežom z amerického kontinentu, prvým jezuitom a prvým Františkom na čele katolíckej cirkvi. Tým sa zoznam „prekvapení“ začína aj končí. Sú dôležité? To sa ešte len ukáže. V roku 2005 dalo konkláve pred Bergogliom prednosť Josephovi Ratzingerovi, vrchnému strážcovi katolíckej doktríny, ktorý sa pohyboval desiatky rokov vo Vatikáne. Teraz teda prišiel rad na Bergogliu, ktorý nepatrí k okruhu „inside-rov“, ako emeritný pápež. Očakáva sa, že jezuiti budú mať silné slovo v rámci personálu, ktorý si do kúrie privedie. Špekuluje sa aj o Vatikánskom rozhlase a tlačovej agentúre, ktoré sú vraj dlhodobo pod ich silným vplyvom a ktoré za Ratzingera nemali na pápeža žiadnu „horúcu linku“. To všetko sa môže zmeniť a získať význam v prípade, že sa Bergoglio pokúsi Vatikán naozaj zreformovať a robiť arbitra medzi tamojšími bojujúcimi klikami. Nie je ešte jasné, či bude František „novou metlou“ vo vnútroštátnych vatikánskych pomeroch. Zrejme však je, že katolíckej doktríny sa nedotkne. Bergoglio je konzervatívec, možno iba o odtienok miernejší, než boli jeho dva-

ja predchodcovia. Svojím spôsobom je to paradox. Jezuiti boli v nemilosti Vatikánu ešte za čias Karola Wojtyly, najmä pre svoj zhovievavý postoj k latinskoamerickej teológii oslobodenia. Teraz je pápežom latinskoamerický jezuita, ktorý síce zdôrazňuje boj proti chudobe a nerovnosti, no k teológii oslobodenia má takmer rovnako ďaleko ako hockto iný vo Vatikáne. Nehovoriac už o nepekých podozreniach týkajúcich sa jeho osoby z čias vlády vojenskej junty v Argentíne v rokoch 1976 až 1983... Bergoglio ich, pravdaže, vehementne odmieta. Pravdou zostáva, že argentínska cirkev, ktorej je sám predstaviteľom, o spolupráci mnohých svojich členov s vtedajším režimom dodnes mlčí en bloc. Prečo práve Latinská Amerika? To je to najmenšie „prekvapenie“ zo všetkých. Hoci na juhoamerickom kontinente žije až štyridsať percent všetkých katolíkov sveta, katolicizmus je aj tam na ústupe. Kontinentom sa dnes úspešne šíria najmä pentakostálne (letničiar-ske) odnože protestantizmu. Konkláve teda ukázalo smerom, ktorým sa Wojtyla ani Ratzinger radšej vôbec neďivali: hromadnou dopravou jazdiaci a o chudobe rozprávajúci František má byť odpoveďou Vatikánu na chlad a nedostatok empatie, ktorý dlhodobo vyháňa latinskoamerickú populáciu z katolíckych kostolov do náručia charizmatických siekt. Postoj k celibátu, vysviacke žien, antikoncepcii, interrupciám či manželstvám homosexuálnych párov s tým stredajším bielym dymom nemal vôbec nič spoločné. **komentár Peter Javúrek, Pravda 15/03/2013**

Ráno prekvapil kňazov v bazilike

Pápež pár hodín po zvolení:

Neubehlo ani 12 hodín od momentu, keď sa svet dozvedel meno nového pápeža, a už stihol šokovať! Včera ráno totiž František zavítal do rímskej Baziliky Santa Maria Maggiore. Kňazi, ktorí boli na mieste, ostali v nemom úžase.

Nový Svätý Otec vošiel do baziliky bočným vchodom včera tesne pred ôsmou ráno. Zdržal sa v nej približne pol hodiny. V chráme sa pomodlil pred ikonou Madony s Ježiškom, ochrankyne rímskeho ľudu. „Má túto ikonu

Panny Márie vo veľkej úcte a zakaždým, keď prichádza z Argentíny, navštevuje túto baziliku,“ povedal jeden z tamojších kňazov Elio Montenero. „Boli sme dnes prekvapení, pretože jeho návšteva nebola vopred oznámená,“ spresnil. Po návšteve baziliky si pápež vyzdvihol svoje osobné veci vo vatikánskom hosťovs k om d ome v strednej časti Ríma, kde bol ubytovaný pred začiatkom konkláve. Až do ukončenia rekonštrukcie pápežského bytu v Apoštolskom paláci bude nový pápež bývať v Hoteli sv. Marta. Po 17.

Telefonoval s Benediktom

Pápež František I. už telefonoval so svojim predchodcom Benediktom XVI. Bývalý pontifik 11. februára prekvapil celý svet oznámením, že odstupuje zo svojho postu, keďže sa necíti dostatočne silný, aby ďalej viedol cirkev. Už z pozície emeritného pápeža pozorne sledoval dianie okolo konkláve v televízii vo svojej rezidencii Castel Gandolfo. Nová hlava katolíckej cirkvi sa pravdepodobne bude vo štvrtok modliť vo vatikánskej bazilike Santa Maria Maggiore, oznámil hovorca Vatikánu Federico Lombardi. Svojej funkcie sa nový pápež oficiálne ujme 19. marca, keď sa vo Vatikáne uskutoční slávnostná inauguračná omša.

(rd), Plus jeden deň 14/03/2013

Talianski biskupi blahoželali inému

Talianski biskupi si zrejme tak veľmi želali zvolenie svojho kandidáta, že omylom zablahoževali nesprávnej osobe. Členovia talianskej biskupskej konferencie zaslali gratuláciu jednému z top favoritov, milánskeho arcibiskupovi Angelovi Scolovi. Hneď po skončení konkláve v stredu večer poslali pripravený gratulačný mail kardinálovi Scolovi. Keď chybu zbadali, rýchlo sa opravili a poslali blahoželanie skutočnému novému pápežovi Františkovi. Talianski biskupi médiám rozoslali pôvodné vyhlásenie, v ktorom ďakujú Bohu za zvolenie Scolu. Stalo sa tak asi desať minút po tom, ako sa veriacim na Námestí svätého Petra prihovril pápež František. K rovnakému mylnému presvedčeniu pravdepodobne dospeli aj predstavení milánskych kostolov. Tí ihneď po oznámení Habemus Papam! dali rozozvučať zvonu.

(tasr), HN 15/03/2013

hodine sa stretol s kolegami-kardinálmi, ktorí ho volili v Sixtínskej kaplnke, na inauguračnej omši. S celým zborom kardinálov sa stretne až dnes. Objavili sa však aj informácie, že včera mal v pláne aj stretnutie so svojim predchodcom Benediktom XVI. To sa však uskutoční až v najbližších dňoch.

(ms, tasr), Nový Čas 15/03/2013